

Aktiv hverdag – trygg framtid

2024 - 2027

Kommuneplanens Handlingsplan, Tvedestrand

Handlingsplan 2024-2027,
vedtatt i kommunestyresak
23/71 den 19.09.2023

Innhold

Forord og kort sammendrag	2
1 Innledning.....	3
1.1 Formålet med Handlingsplanen	3
1.2 Folketalls- og demografiutvikling	3
2 Visjon og målsetting	7
2.1 Aktiv hverdag – trygg framtid.....	7
2.2 Kommunens målsetting	7
3 Strategi, satsingsområder og handlingsregler	8
3.1 Bakgrunnsbilde og utgangspunkt	8
3.2 Strategi.....	10
3.3 Satsingsområder	10
3.4 Handlingsregler og finansielle nøkkeltall.....	13

Forord og kort sammendrag

Tvedestrand er en kommune i *utvikling* og som har investert stort de siste årene, og disse investeringsplanene skal i hovedsak slutføres i 2023. Sist vedtatt økonomiplan for 2021-2024 viser samtidig en kommune som har økonomiske utfordringer i planperioden.

Ved behandlingen av Handlingsplanen for 2016-2020 vedtok kommunestyret i desember 2015 «Utviklingsalternativet» som hovedstrategi for å nå kommunens hovedmålsettinger. Denne strategien har vært nedfelt i alle vedtatte handlingsplaner, økonomiplaner og budsjetter etter 2015.

Kommunen er nå snart ferdig med å gjennomføre «Utviklingsalternativet» sine hovedstrategier og – satsingsområder på investeringssiden. Dette har gitt/gir kommunen en betydelig lånegjeld, og det betyr at det er svært lite rom for investeringer i årene etter 2023 med mindre det er selvfinansierende prosjekter. Kommunen må med andre ord gå fra en aktiv investeringsfase til en fase hvor en sikrer grunnlaget for en bærekraftig drift av kommunen. Omstilling som kan redusere kommunens driftsutgifter vil fortsatt være helt nødvendig framover, dette er krevende samtidig som en skal gi god nok kvalitet på tjenestene. Det er sannsynlig at den stramme økonomiske situasjonen vil merkes på nivået i det kommunale tjenestetilbudet til innbyggerne.

Kommunedirektøren vil påpeke at kommunens økonomi «balanserer på en knivsegg» i de nærmeste årene med høy grad av usikkerhet både på inntekts- og utgiftssiden. Det kommunale handlingsrommet er lite.

Handlingsplanen skisserer en rekke viktige satsingsområder for handlingsplanperioden. Å gjennomføre dette i tillegg til ordinær drift er krevende, og det er viktig at en er «edruelig» i forhold til å sette i gang nye ytterligere nye prosjekter.

Kommunedirektøren har utarbeidet et høringsutkast i tråd med føringene i gjeldende handlingsplan (inkl. føringer på prioriteringer i k-sak 23/39), økonomiplan og budsjett.

Jarle Bjørn Hanken
Kommunedirektør

1 Innledning

1.1 Formålet med Handlingsplanen

I henhold til plan- og bygningslovens § 11-1 skal kommuneplanen ha en handlingsdel som angir hvordan kommuneplanens samfunnsdel og arealdel skal følges opp de fire påfølgende årene. Handlingsplanen skal revideres årlig. Økonomiplan etter § 14-4 i kommuneloven kan inngå i handlingsplanen.

Kommunestyret har gjennom tidligere planstrategier vedtatt at det skal utarbeides en Handlingsplan for de 4 påfølgende år som et eget selvstendig dokument. Kommunestyret har vedtatt at høringsutkast til plan skal behandles av kommunestyret i junimøtet. Etter høring blir handlingsplanen tema på formannskapetets budsjettseminar i begynnelsen av september. Endelig utkast til Handlingsplan skal normalt vedtas i september- eller oktobermøtet. Høringsutkastet blir lagt ut på høring i minst 30 dager, jfr. PBL § 11-4.

Vedtatt Handlingsplan fungerer som politiske styringssignaler for kommunedirektørens arbeid med økonomiplan og årsbudsjett.

Handlingsplanen skal ta utgangspunkt i kommuneplanens vedtatte samfunnsdel for 2018-2030, og avklare hvilke hovedstrategier og – satsingsområder (tiltak og grep) som skal gjennomføres i perioden 2024-2027 innenfor forsvarlige økonomiske rammer. Det vil være viktig i den forbindelse å ha et perspektiv som gir en bærekraftig økonomisk utvikling over en lengere tidshorisont enn 4 år, jfr. kommunelovens intensjoner.

Kommunelovens § 14-2, pkt. c, setter krav til at kommunen skal fastsette finansielle måltall som f.eks. størrelsen på netto driftsresultat, disposisjonsfond og gjeldsgrad m.m.

Kommunelovens § 14-1 setter også tydeligere krav til at kommunen skal forvalte økonomien, slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid.

1.2 Folketalls- og demografiutvikling

Det kan være mange aktuelle indikatorer på utviklingen i samfunnet Tvedestrand. Her vises folketallsutvikling og aldersfordeling fra SSB.

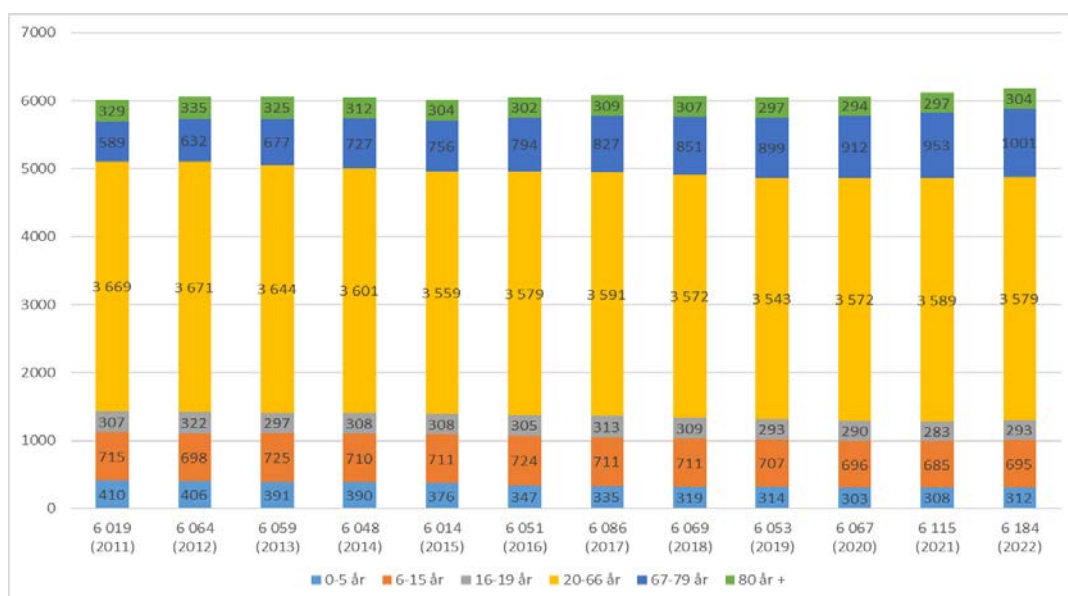
År 2011	År 2012	År 2013	År 2014	År 2015	År 2016	År 2017	År 2018	År 2019	År 2020	År 2021	År 2022
6 019	6 064	6 059	6 048	6 014	6 051	6 086	6 069	6 053	6 067	6 115	6 184

I perioden 2011 til 2022 har det vært økning i folketallet i Tvedestrand. Økningen har vært på 165 personer, eller 2,7 prosent. En ser av tabellen at folketallet har variert opp og ned fra det ene året til det andre. Siden 2019 har folketallet vært stigende, med 131 personer og 2,2 prosent vekst i perioden. Det er økning 69 innbyggere fra 2021 til 2022.

Folketallet fordelt på alder ved utgangen av sist år framgår av tabellen nedenfor.

I alt	0-5 år	6-15 år	16-19 år	20-66 år	67-79 år	80 år +
5 969 (2010)	402	713	347	3 611	569	327
6 019 (2011)	410	715	307	3 669	589	329
6 064 (2012)	406	698	322	3 671	632	335
6 059 (2013)	391	725	297	3 644	677	325
6 048 (2014)	390	710	308	3 601	727	312
6 014 (2015)	376	711	308	3 559	756	304
6 051 (2016)	347	724	305	3 579	794	302
6 086 (2017)	335	711	313	3 591	827	309
6 069 (2018)	319	711	309	3 572	851	307
6 053 (2019)	314	707	293	3 543	899	297
6 067 (2020)	303	696	290	3 572	912	294
6 115 (2021)	308	685	283	3 589	953	297
6 184 (2022)	312	695	293	3 579	1 001	304

På figuren nedenfor vises de samme tallene i et diagram:

Det er forskjellig utvikling for de ulike aldersgruppene over tid. En ser av diagrammet over at alle aldersgruppene unntatt 67-79 år har sunket i perioden.

Antall barn og unge (aldersgruppen 0-19 år) har blitt gradvis redusert de siste årene, fra 1 432 i 2011 til 1 300 i 2022. Dette er en nedgang på 9 prosent. Nedgangen i aldersgruppen 0-5 år er markant, hele 24 prosent.

På motsatt side har en hatt en stor økning i aldersgruppen 67-79 år på hele 70 prosent i hele perioden (økning på 412 personer).

Fra 2021 til 2022 er det størst økning i aldersgruppen 67-79 år (48 personer), mens det er mindre økning i aldersgruppene 6-15 år og 16-19 år (10 i hver av disse). Alle aldersgruppene unntatt 20-66 har hatt økning i folketallet fra 2021-2022.

En ser at kommunen får en stadig eldre befolkning, mens barn/unge har hatt en reduksjon de siste 11 årene. Den yrkesaktive delen av befolkning har hatt en reduksjon på om lag 2,6 prosent.

Dersom en tar et blikk kun på de tre siste årene ser en at det er en ny utvikling med økning for barn/unge samt en liten økning aldersgruppen 20-66 i tillegg til en ganske stor økning aldersgruppen over 67 år.

Alderssammensetningen har betydning for prioritering av kommunale tjenester og ressurser til de ulike sektorene i kommunen i tillegg til at behovene som de ulike/brukerne/innbyggerne har også vil ha stor innvirkning på prioriteringene.

En økning av antall barn i barnehagealder får direkte påvirkning på økte plasser i barnehagene samtidig som en ser økt tjenestebehov både for eldre og andre aldersgrupper.

Ser en framover i tid for alle alderskategorier har SSB gjort følgende framskriving av folketallet for Tvedestrand:

År 2025	År 2030	År 2040	År 2050
6 226	6 357	6 611	6 761

Dette en framskriving basert på det SSB kaller hovedalternativet, dvs. at det er basert på middelsvekst på fruktbarhet, levealder, flytting og innvandring. Eventuell effekt av særskilte regionale/lokale utviklingstrekk som f.eks. en større Morrow-etablering, fanges ikke opp i en slik framskriving.

Et statusbilde for Tvedestrand ift. en del andre faktorer enn bare folketall er vist nedenfor. Dette er hentet fra KS sitt framtidsværktøy.

2 Visjon og målsetting

Kommunen har siden 2011 hatt visjonen:

2.1 Aktiv hverdag – trygg framtid.

Visjonen har stått i mange år, men er minst like relevant i dag som tidligere. Med de utfordringer som står foran oss som samfunn både lokalt og nasjonalt, ikke minst knyttet til demografisk utvikling, må kommunen både som samfunn og organisasjon i det daglige være aktiv for å legge grunnlag for framtidig bærekraft og opprettholdelse av vårt velferdssamfunn.

Kommunens «mission» eller eksistensberettigelse er å gi **dagens og framtidige** innbyggerne tjenester med god kvalitet gjennom effektiv ressursutnyttelse – og å legge til rette for framtidig vekst, utvikling og bærekraft

2.2 Kommunens målsetting

I kommuneplanens samfunnsdel har kommunestyret vedtatt følgende målsetting:

- **Være en attraktiv bokommune med Østre Agder/Agder som arbeidsplassregion**
- **Styrket næringsutvikling med økt antall arbeidsplasser**
- **En befolkningsutvikling tilnærmet lik landet**
- **Gode levekår**

I tillegg er det behov for å komplettere med følgende målsetting:

- **Være en kommune hvor både organisasjon og samfunn aktivt arbeider for nødvendig endring slik at en kan sikre nødvendig framtidig bærekraft og opprettholdelse av velferdssamfunnet**

3 Strategi, satsingsområder og handlingsregler

3.1 Bakgrunnsbilde og utgangspunkt

Kommunen har de siste 10-15 årene lagt til grunn et langsiktig arbeid som har hatt fokus på «tidlig innsats». Dette blir ikke mindre viktig framover, og er en integrert del av arbeidet med «Innsatstrappa». På tross av innsatsen ser en likevel en økning i behov for kommunale tjenester stort sett innenfor de fleste tjenestoområdene. Det har særlig vært en vekst i etterspørselen etter helse-, omsorgs- og habiliteringstjenester, både for mennesker over og under 67 år, samt sosiale ytelser.

Den demografiske utviklingen med en aldrende befolkning vil gi større og større press på en rekke tjenester og blir en av de største utfordringene for norske kommuner i de kommende årene. En forsterket kamp om arbeidskraft vil også bli en stor utfordring, dette ser en allerede nå tydeligere og tydeligere knyttet til enkelte yrkesgrupper både i vår egen og andre kommuner.

Det at flere innbyggere i enda større grad opplever å «mestre sitt eget liv» og tar ansvar for eget liv så lenge som mulig blir et viktig satsingsområde fremover. Samtidig viser det seg at det å definere hva som «er godt nok» opp mot de tilgjengelige økonomiske rammene og innenfor faglig forsvarlige rammer, stadig blir mer aktualisert. Fremover blir det viktig å økte innbyggernes og brukernes egen «mestringsevne» på en slik måte at livskvaliteten bedres og at de kommunale tjenestene ytes og innrettes på en slik måte at dette blir resultatet. Det videre arbeidet med den såkalte «Innsatstrappa» blir her viktig og må være en sentral grunnstein i kommunens tenkning, arbeid og prioriteringer i årene framover.

Utviklingsalternativet, som ble vedtatt som hovedstrategi i 2015, legger stor vekt på investeringer og satsinger innenfor følgende tre hovedområder:

- Barn og unge
- Infrastruktur og næringsutvikling
- Idrett, folkehelse og kultur

Denne store satsingen har som en klar målsetting om å øke innbyggertallet i kommunen, helst utover landsgjennomsnittet. Økning av innbyggertallet i kommunen er vesentlig for å få en bærekraftig utvikling av samfunnet Tvedestrand kommune i framtida.

Et relativt nytt og vesentlig element i denne sammenhengen er mulighetene som en evt. batterifabrikk i Arendal kan gi. Hvis dette lar seg realisere i større målestokk vil det gi muligheter for vekst og utvikling også i Tvedestrand. En full utbygging har et noe lengre

tidsperspektiv (8-10 år) og er beheftet med usikkerhet. Et dilemma er hvor mye ressurser kommunen bør legge ned i planlegging og evt. tiltak for å legge til rette for å kunne få effekt av en slik stor mulig etablering. Kommunens store lånegjeld gjør det vanskelig å kunne selv investere i noe særlig grad i denne sammenhengen. Samarbeid med andre aktører kan bli vesentlig i denne sammenhengen.

Et annet bakgrunnsbilde som blir tydeligere og tydeligere er behov for lokale klima- og miljøtiltak. Skal landet vårt klare å redusere utslippet av klimagasser som skissert fram til år 2030 er kommunene viktige aktører. Ikke minst generer kommunene mye utslipp via transport. Tvedestrand kommune må regne med å ha et større fokus på aktuelle tiltak i denne sammenhengen.

Med utgangspunkt i vedtatt økonomiplan for 2023-2026, årsbudsjett for 2023, regnskap for 2022, samt 1 tertialrapport 2023, ser det økonomiske utfordringsbildet for kommunen slik ut i de nærmeste årene:

Det er vedtatt et svært høyt investeringsnivå frem til og med 2023 med et toppnivå på lånegjelden til investeringer på omlag 800 mill. kroner. Deretter frem mot 2030 skal det være et svært lavt investeringsnivå for å nedbetale lånegjelden til et nivå på under 600 mill. kroner. Dette er store prosjekter som har krevd ekstra ressursinnsats de siste årene, men som i all hovedsak blir landet i løpet av 2023. Disse prosjektene er viktige virkemiddel for å kunne være et samfunn i vekst og utvikling framover

Det har vært og er en målsetting om å redusere kommunens driftsutgifter og effektivisere driften. Samtidig må kommunen gjøre den krevende balansegangen ved at en fortsatt skal gi god nok kvalitet på tjenestene og ha et godt omdømme, ikke minst er det viktig i kampen om arbeidskraften. Utvikling av ansattes kompetanse for å møte fremtidens utfordringer er også viktig i denne sammenhengen. Erkjennelse av at innføring av nye IKT-verktøy tar tid og ressurser er ekstra viktig ved ledelse av den digitale transformasjonen framover.

Regnskapsresultatet for 2022 ble noe bedre enn forventet, og kom ut med et positivt resultat som bedret fondssituasjonen litt i forhold til vedtatt økonomiplan for 2023-2026. Hovedforklaringen var svært god skatteinngang i landet, og uten denne hadde kommunen gått på en økonomisk «smell».

Kommuneproposisjonen for 2024 skisserer en vekst i frie inntekter for kommunene på 4,4 – 4,7 mrd. kroner. Dette er større vekst enn hva en har sett i de senere årene, men må selvsagt sees på bakgrunn av den høye pris- og lønnsveksten en har hatt i den senere tiden.

Endring av inntektssystemet var varslet knyttet til kommuneproposisjonen, men er utsatt til våren 2024, med mål om at endret system skal iverksettes fra 2025. Det som er varslet med effekt for 2024, er at kommuner som tapte mest på at deler av basistilskuddet ble fjernet i 2020 skal få en viss kompensering. For Tvedestrand utgjør dette ca. 1 mill. kroner i 2024.

Når «Utviklingsalternativet» nå snart er fullført, har ikke kommunen nå evne til særlig med investeringer i de nærmeste årene. Kommunen må nå gå fra en veldig aktiv investeringsfase til en fase hvor hovedfokuset er å legge grunnlaget for framtidig bærekraftig **drift** av kommunen. Ikke minst vil demografiutviklingen gi store utfordringer. Dette kan føre til at en i planperioden må begynne å planlegge økning av kapasitet innen omsorgsfeltet, dette kan betinge både nye framtidige investeringer og økte driftsutgifter.

Kommunens økonomi er anstrengt og balanserer hele tiden «på en knivsegg», noe som vil være situasjonen også i årene framover. Flere brukerrettede tjenester er under stadig større press og kommunene opplever en stadig mindre forutsigbar virkelighet (f.eks. Covid-19, Ukrainakrisen, verdensøkonomi). Prisstigningen har økt betydelig og rentenivået er økt. Med kommunens store lånegjeld er en ekstra eksponert, dette vil merkes framover hvis ikke rentenivået beveger seg nedover. Kommunens reserver er ikke store, og det skal ikke mye til før økonomien er i ubalanse. Veien til Robek-registrering kan da være relativ kort.

3.2 Strategi

Strategi defineres her som de overordnede veivalgene og organisasjonens langsiktige kurs. Dette kan komprimeres til følgende strategier i handlingsperioden:

- Utviklingsalternativet slutføres og de driftsmessige endringer må implementeres og finne sin nye form, ikke minst gjelder dette på oppvekstområdet.
- Innsatstrappa legges til grunn som en videre kommunale hovedsatsing for omstilling av både organisasjon og samfunnet Tvedestrand. Dette betyr hovedfokus på tiltak som understøtter denne satsingen.
- Kommunen skal posisjonere seg til å kunne dra nytte av Morrow-etableringen.

3.3 Satsingsområder

Satsingsområdene er konkrete og sentrale oppgaver som skal gjøres i handlingsplanperioden. De er basert på gjeldende handlingsplan og prioritering gjort i kommunestyresak 23/39.

Satsingsområder 2024-2027	År og kommentarer
Investeringsrelaterte satsinger	
Slutføre bygging av ny og fremtidsrettet barneskole i sentrum med infrastruktur ved Lyngmyr som er ferdig innen 01.08.2023 for 525 elever. Dette blir en ny felles barneskole for hele	Tas i bruk høst 2023, oppfølging av nybygget og internt

kommunen, som medfører endring av skolestruktur. Utvikle felles kultur og struktur for den nye barneskolen og oppnå nødvendig økonomisk gevinst, samt et bedret barneskoletilbud	kulturjobbing vil pågå også i 2024
Infrastrukturinvesteringer i vann-, avløp, vei og parkering i forbindelse med skoleinvesteringen, samt øke volumet på investeringer innenfor VA-rehabilitering og ny VA-infrastruktur for nye boligfelt, næringsarealer m.m.	Kontinuerlig arbeid, må vurderes/avklares i økonomiplan
Legge til grunn svært strenge vurderinger for investeringer etter 2023 så lenge det ikke er innen VA-området eller andre selvfinansierende områder.	Kontinuerlig arbeid, må vurderes/avklares i økonomiplan
Vurdere ny barnehage for Holt-området i løpet av planperioden, hvor det m.a. vurderes bruk av Holt gamle barneskole som nytt barnehagebygg.	Saken avklart, se K-sak 23/28, arbeidet vil i hovedsak skje i 2024
Avslutte reparasjon av tak og tårn på Holt kirke i planperioden.	I gang
Satsinger som innebærer nye prosjekter/større prosesser eller utredninger	
Videre arbeid med en helhetlig innsatstrapp for bærekraftige helse- og omsorgstjenester legges til grunn som arbeidsmetodikk for hele den kommunale organisasjonen. Det innebærer blant annet å skape et felles språk og se felles utfordringer, både i kommunen som samfunn og som organisasjon. Dette innebærer også videre samarbeid med Østre Agder-kommunene via regionrådet. I dette arbeidet inkorporeres også videre arbeid med «Leve hele livet» og helse- og sosialplanlegging inkl. bruk av velferdsteknologi.	Det arbeides allerede med dette, dette er et kontinuerlig arbeid i perioden som må gis hovedprioritet.
Utvikling av lokal strategi for å kunne få best mulig bosettings- og nærings-utviklingseffekt av en batterifabrikk-etablering i Arendal. Evt. boligutbyggings-prosjekter må i hovedsak skje via private aktører, evt. gjennom utbyggingsavtaler. Det skal også vurderes om Tvedestrand Vekst og/eller Tvedestrand kommunale boligstiftelse kan være aktuelle verktøy i denne sammenhengen.	Oppstart høst 2023 etter at det er mer avklart hva som kan/bør gjøres i felleskap i Østre Agder (utredning pågår)
Videreutvikle mulighetsstudiet for Tjenneområdet (Byløft 2) i planperioden som en del av byutviklingen.	2025
Utvikle en ny lokal strategi for klima og miljø med konkretisering av viktigste tiltak, i løpet av 2023. Ikke minst blir det viktig å fokusere på hvordan kommunens transportbehov kan løses mer klimavennlig.	2023-2024
Starte opp arbeide med planlegging for utvikling av havneområdet i byen i planperioden i nært samarbeid med Tvedestrand Vekst AS i slutten av planperioden.	2026
Det må gjøres en gjennomgang av kommunens bryggeanlegg rundt om i kommunen for å sikre forsvarlighet og funksjon.	2023-2024
Politikere skal involveres i organisasjonens langsiktige strategiarbeid.	2024 – Det nye kommunestyret må

	definere nærmere hvordan dette ønskes
Organisasjonen skal arbeide målrettet med lokal frivilligstrategi.	2024 som revidering av eksisterende strategi
Utarbeide rekrutteringsstrategi for de mest konkurranseutsatte yrkesgrupper kommunen har behov for i sin tjenesteproduksjon. Utarbeide strategi for å holde på kommunens ansatte og innbyggere.	2024
Styrke markedsføring og omdømmebyggingen av kommunen.	2025 (må defineres nærmere eller utgå)
Strategisk arbeid med synliggjøring av tiltak, effekt og måloppnåelse innen kommunens forskjellige sektorer.	2025 (må defineres nærmere eller utgå)
Boplikten i Tvedestrand kommune skal ikke gjennomgås i perioden 2024-2027.	
Avslutte kommuneplanens arealdel og starte revisjon av verneplan for sentrum	2024
Utvikle et «konsept» for salg av de gamle barnehagebyggene i sentrum inkl. Middelskolen i planperioden, som en del av byutviklingen.	Arbeid i gang – ad hoc utvalg opprettet, rapport i sept.23. Iverksetting 2023-2024
Utvikle et «konsept» for salg av de gamle skolebygningene i planperioden, som en del av by- og distriktsutviklingen. Området rundt Tvedestrand skole skal vurderes knyttet til boligtenkning rundt innsatstrappen og evt. utbygging av Morrow-fabrikken.	Arbeid i gang – ad hoc utvalg opprettet, rapport i sept.23. Iverksetting 2023-2024
Revidere kommuneplanens samfunnsdel	Gjøres i løpet av handlingsplanperioden
Satsinger som er knyttet til løpende drift	
Salg av næringsområder ved A 67 og Tvedestrand næringspark og fortsette å ha et sterkt fokus på næringsutvikling gjennom å gjennomføre de tiltakene som er nedfelt i strategisk næringsplan for kommunen.	Kontinuerlig arbeid
Fortsette med utvikling og omstilling av den kommunale organisasjonen og tjenesteproduksjonen. Sterkt fokus på mest mulig effektiv drift av kommunens tjenester med fokus på innovasjon, utvikling, og ledelses- og stabsfunksjoner.	I hele perioden – men må sees i sammenheng med øvrige oppgaver. Organisatorisk evaluering i 2024 vil bli ett hoved-moment i dette arbeidet
Styrt innføring av nye IKT-verktøy (jf. ledelse av digital transformasjon). Sette fokus på at nye systemer skal være ferdig utviklet før implementering. Erkjenne at innføring og utvikling av	I hele perioden – men må sees i sammenheng med øvrige oppgaver. Vi

nye og nåværende IKT-systemer tar tid og ressurser. Ikke ta ut gevinster for tidlig.	har begrenset påvirkning av prioritering (IKT Agder)
Tverrsektoriell tilnærming – følge opp prosjektene BTI/BTS. Målet med dette er å bli bedre på å identifisere utsatte barn tidlig, samt sette inn riktige og koordinerte tjenester til rett tid for å forebygge utenforskap blant barn og unge.	I hele perioden – men må sees i sammenheng med øvrige oppgaver
Gjennomføre et mulighetsstudie om å styrke distriktene i kommunen i planperioden.	Slutføring av prosjektet høst 2023
Fokus på heltidskultur	Kontinuerlig prosess – oppfølging pga. endret lovverk
Fokus på oppdaterte seriøsitetsbestemmelser knyttet til innkjøp av varer og tjenester i Tvedestrand kommunes regi.	Må defineres nærmere

Det er viktig at en har et realistisk forhold til hvor mye som er mulig å gjennomføre i handlingsplanperioden. En ser stadig at ordinær drift tar mye mer tid enn en skulle tro, og at uforutsette hendelser krever mye ressurser. Både politisk og administrativt er det viktig å være svært «edruelige» i forhold til å sette i gang ytterligere nye prosjekter og planer før en har gjennomført det som allerede er vedtatt. Ved revidering av handlingsplanen må også satsingsområdene vurderes om de understøtter strategiene.

3.4 Handlingsregler og finansielle nøkkeltall

Ifølge den nye kommunelovens § 14-2, punkt c, skal kommunestyret fastsette finansielle måltall for kommunens økonomi, og som det skal styres etter. Loven inneholder ikke noen klare føringer til hvilke måltall som kan være aktuelle og hvilke nivå de skal ligge på. Dette definerer kommunestyret med utgangspunkt i kommunelovens § 14-1 som setter tydeligere krav til at kommunen skal forvalte økonomien, slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid.

I vedtatt handlingsplan, økonomiplan og budsjett er følgende finansielle nøkkeltall på kronenivå (ikke prosent) lagt til grunn:

- Netto driftsresultat korrigert for bruk og avsetning til budne driftsfond
- Disposisjonsfond pr. 31.12.
- Netto lånegjeld (investeringslån) pr. 31.12.
- Netto finansutgifter

Følgende gradering av ovennevnte finansielle nøkkeltall er vedtatt:

Finansielle måltall	Lite handlingsrom	Moderat handlingsrom	Større handlingsrom
Netto driftsresultat korrigeret for budne driftsfond	< 2 mill. kr	2 - 8 mill. kr	> 8 mill. kr
Disposisjonsfond	< 10 mill. kr	10-25 mill. kr	> 25 mill. kr
Netto lånegjeld	> 600 mill. kr	450-600 mill. kr	< 450mill. kr
Netto finansutgifter	> 35 mill. kr	25-35 mill. kr	< 25 mill. kr

I handlingsplan 2023-2026 ble det lagt til grunn en målsetting at de finansielle nøkkeltallene skulle ligge slik i slutten av planperioden:

- Netto driftsresultat korrigeret for bundne fond i «gul sone».
- Disposisjonsfond i «gul sone».
- Netto lånegjeld i «rød sone», som senest innen 2030 skal ligge i «gul sone».
- Netto finansutgifter i «rød sone», som senest innen 2030 skal ligge i «gul sone».

Med utgangspunkt i sist vedtatt budsjett og økonomiplan (2023-2026), samt årsberetning 2022, vises det følgende resultat på finansielle nøkkeltall:

Tekst - Alle tall i 1 000 kroner	R-2020	R-2021	B-2022	R-2022	B-2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026
Netto driftsresultatet korrigeret for bundne	3,4	0,75	-5,05	1,6	0,0	0,0	0,6	2,0
Disposisjonsfond	17,4	18,1	7,09	19,7	17,34	17,34	17,98	20,02
Lånegjeld (investeringslån)	597,4	654,2	771,2	768,0	799,9	789,0	759,7	736,8
Netto finansutgifter	27,6	32,5	36,0	32,7	39,3	52,9	56,7	57,5

Av oversikten ser en at regnskapet for 2022, ble noe bedre enn budsjettet.

I og med usikkert resultat for 2023 og ellers usikre forhold rundt rammebetingelsene, kan det bli utfordrende å nå målene i perioden. Allikevel antyder kommunedirektøren at en skal bestrebe seg på å komme på gul sone for netto driftsresultat korrigeret for bundne fond og disposisjonsfond innen 2026.

Langsiktig målsetting er at alle nøkkeltallene ligger i «gul sone» senest fra 2030. Dette innebærer et svært lavt investeringsnivå i perioden fra 2024-2030, bortsett fra investeringer innenfor VA eller andre selvfinansierende områder/prosjekter. Det må imidlertid forventes en økning i VA-investeringer innenfor selvkost de nærmeste 5-10 årene, med utgangspunkt i rehabilitering av eksisterende ledningsnett og anlegg, samt nye nett og anlegg til nye

utbyggingsområder og forventet vekst i kommunens innbyggertall som følge av utviklingsalternativet.

Det er for øvrig stor usikkerhet knyttet til målsettingene rundt de finansielle nøkkeltallene og det forutsettes en svært stram økonomisk styring med særlig vekt på effektivisering og nedstyring av kommunens driftsutgifter. Det vil etter kommunedirektørens vurdering merkes på nivået i det kommunale tjenestetilbudet til innbyggerne og indikerer at kommunens økonomi «balanserer på en knivsegg» i årene framover.